

Ma ér véget a pedagógiai nyári egyetem

Idén a pedagógiai nyári egyetem hallgatói az önfejlesztő iskolák, a helyi nevelési rendszerek lehetőségeiről beszélgettek, vitatkoztak, az előadók is ebben a témakörben foglalkoztak meg gondolataikat. Kelemen Elemér művelődési miniszterhelyettes előadásában igen szomorú képet festett a mai magyar oktatási rendszer állapotáról. Felvázolt ugyanakkor egy olyan fejlődési modellt is, mely elmozdithatná a pedagógustársadalmat és az iskolát a mélypontról. Beszéltek többek között a háború előtti iskolastruktúrák visszaállításáról is. A budapesti Kilián György Gimnázium képviselői beszámoltak a hallgatóknak kísérletükről. Arról, hogy egy évfolyamon beindították a nyolcosztályos gimnáziumot. Mint elmondták, a kísérletnek óriási sikere van a gyerekek és a szülők körében. Bemutakoztak azok az általános iskolák is, melyekben Gáspár László kutató módszerével kísérleteznek. A metódika lényege, hogy a falusi iskolákban a termelő munkára, a gazdálkodásra szoktatják a gyerekeket. Jó példa erre a pusztaszeri iskola, ahol iskolaszö-

vetkezetet hoztak létre. A gyerekek a maguk termelte zöldségeket piacon értékesítik, s annak árából vásárolnak taneszközöket, játékokat. A budapesti Varga Katalin Gimnázium tanárai viszont munkájuk során a gyerekek önismeretét építik. Eb- béli képességeiket próbálják fejleszteni. A pszichológiai játékokat, az elmélyült beszélgetéseket legalább olyan fontosnak tartják, mint az ismeretek átadását.

Az egyházi iskolák külön színfoltot jelentettek a nyári egyetem programjában. Képviselőik beszámolójából kiderült, hogy a hit és a tudományt össze lehet egyeztetni. Fontosnak tartják a folyamatos együttléte a tanítványokkal. Az itt tanító pedagógusok egész emberként vesznek részt a tanításban és a nevelésben. A különösen nehéz gazdasági helyzetük miatt fő szemponttá vált működésükben a takarékoság. Szegedi pozitív példákra is hallhattak a nyári egyetem résztvevői. A Napos úti iskola vezetői például arra törekednek, hogy a gyerekek Szegedről, saját városukról minél többet megtanuljanak. A Tabán iskola

évek óta élen jár a népi hagyományok ápolásában. Népi táncot és játékokat tanulnak a gyerekek a kötelező általános tudnivalók elsajátítása mellett. A Tarján III-as pedig a nyelvoktatásra specializálta magát. Nyelvi heteket és napokat rendeznek többször is egy évben.

A tanári szabadságról is szó esett a nyolcnapos program ideje alatt. A pedagógiai intézet Csongrád megyei pedagógusok körében kérdőíves módszerrel véleményeket gyűjtött arról, ki hogyan tanítana, ha nem kapná meg ehhez a szakfelügyelői instrukciókat. A válaszokból kiderült, sokan tudnának élni a szabadsággal, de sokan, sajnos, csak kritizálják a túlméretezett tantervet, s jobbat nem tudnának helyettesíteni. A pedagógiai nyári egyetem időszakában igazi tapasztalatserűre, ötletpörgetésre nyílt alkalom. A résztvevők, akik a töltékezés igényével jöttek Szegedre, hallhattak elemző kritikát, tanulhattak kollégáik kísérleteiből s kaphattak ötleteket is, hogyan lehetne a mai problémákkal terhes helyzetet változtatni.

P. R.

Fricsay-emlékest

Fricsay Ferenc születésének 75. évfordulójára emlékeztek a vasárnap esti galakoncerttel a városi tanács belső udvarán, melynek előadói a Weninger Richard vezette Weiner Kamarazenekar, Matuz István és Felletár Melinda voltak. Boldog-büszkén nyugtáztuk tudatunkban, hogy a világhírű dirigens tehetségének fel- növekedéséhez, kiteljesedéséhez, gyémántfénytöréséhez, színgazdag pompájának megszületéséhez, Szeged városa adta meg az első alkotóerő-kibontakoztató ott- hont, magamegmérettetéséhez szükséges edzőpályát, vagy akár az emberséget próbáló első komoly küzdőteret is, azon egy évtized alatt, amit 1934-től 44-ig városunkban töltött.

Az emlékest első műsor- száma Mozart D-dúr Di-

vertimentója volt. A kiváló kamaraegyüttes csiszolt ék- köve, kincse ez a repertoár- darab. A nemes, emelkedett derű, kacérság, báj, s természetes vitalitás színes ötvözetét kaptuk előadásuk- ban. Sajnálatos azonban, hogy a tanácsháza belső ud- vara, bár esztétikailag kitű- nő légkörteremtő erővel bír, de akusztikailag szabadtéri nyitottsága miatt nem igazán kedvező. A kamarazene- kar dús, tónusos hangzása nem „jöhetett át” igazán a nézőterre. Egy hangvető ál- menyezettel a koncertek ide- jére érdemes lenne ezen se- giteni. Ez az akusztikai ne- gativum ugyanis még hát- rányosabbá tette a két ki- tűnő szölistát, Matuz Istvánt és Felletár Melinda helyze- tét Mozart Fuvola-hárfa- versenyében. Az igényes, ne- ház magánszólamok nem

igazán uralták a verseny- művet. Szerencsésebb akusz- tikai környezetben bizonyá- ra összeforrottabb, azono- sabb érzelmi hullámhosszon és fűtöttséggel sikerül ez a ritkán hallható szép ver- senymű előadása.

Kiemelkedő élményt adott viszont Csajkovszkij Vonó- szerenádjának szárnyaló, számtalan szépséget, finom- ságot, árnyalt érzelmi gaz- dagságot kínáló, eleven élet- tel teli előadása. S szívétépő szenvedélytől, a rebbenő fi- nomságú vallomáshangon át, az illékony táncos derű, vagy pirosposztag néptánc- lüktetésű éleletről egyaránt élt ebben a tökéletes elő- adásban. A fergeteges tap- sőt Weninger és együttese Weiner Divertimentójából a Rókatánc tétellel köszönte meg.

Berényi Bogáta

A politika testrészei

Állni, járni, haladni, be- szélgetni tudott, a szalá- mitaktikával úgy eltorzi- tották, hogy a lábak he- lyén mindössze két buta, ideetlen kis csonk maradt. Egyetlen szerve fejlődött, hizott és dagadt, ez pedig a segge volt. Ezt a test- részt sajnos nem lehet másképp nevezni, mert óriási volt, monumentális, s csak egyetlen dologhoz értett, de ahhoz nagyon: a nehézkedéshez, a ter- peszkedéshez, azaz az uralkodáshoz. És hallatlanul cinikus is volt, mert ha ránk csinált, jó képet kellett hozzá vágni, és megköszönni. Mindenre ráült, mindent elnyomott.

Itt persze most irodá- lomról lenne szó. Az ere- deti kontextus erről szólt. Jó. Nézzük, miye volt a politikának a forradalom után. Sorsok és párhuza- mok. Ahonnan újra elin- dultunk. Tessék elképzel- ni, hogy amikor olyan jó- vágási tömeggyilkos, mint Péter Gábor egy Flaubert- könyvre ad újabb kölcsön- zési határidőt, akkor Bibó Istvánt a megágyazás he- lyes módjára tanítják a börtönben. Tessék elkép-

zelni, hogyan mered Ham- vas Béla a nagyipari be- ruházás raktárában meg- számolandó csákány- és lapáthegekre, miközben Farkas Mihály kiadói lek- torként olvasgat 20. száza- di európai irodalmat, s tán megtetszik neki Kaf- ka, tehát kiadásra javall- ja. Bizony, innen indul- tunk, ez a 60-as évek ele- je. Ámbátor igazságtalan lennének, ha azt mondanám, a politika később nem próbált olykor-olykor fel- állni, európaibb módon járni egyet. Próbált, hasz- nálta ideetlen csonkoc- kait, de nyomban vissza- nehézkedett, ha alatta tör- tént valami, tán mert nem bírta önönön súlyát, tán mert félt, ha egyszer sokáig talán állva marad- ni, már nem tud vissza- ülni, nem lesz hová.

Ezért voltak a lapbetil- tások, könyvzúzások, ezért koboztak el naplókat, sze- mélyes feljegyzéseket, ezért tiltják be Illyés, Len- gyel Győzsef, Csóori, Kon- rád György... műveit. Az ügyeket sorolhatnánk. Volt belőlük elég.

Ha azt mondom (mond- ják) tehát: a politika seg-

ge, nem káromkodom. Fo- galmazok. S mivel ez a munkám, igyekszem hitem szerint a legpontosabban tenni. Nincs semmi okom a segg szó helyett ülepet, feneket, vagy popót írni. A nyelvet nem akkor vé- dem, ha álszemérmes va- gyok. A nyelvet a pontos- ság és a rendeltetésszerű használata védi. A csunya szó használata nem eleve csunya gondolkodás. Nem én vagyok csunya, hanem az, amit látok, s amit meg- kell, hogy nevezzek. Maga a nyelv differenciál, ami- kor az altestre több kife- jezést forgalmaz, hiszen többféle altest van. Ha segget látok, nem mond- hatom tehát, hogy ülep...

Mellesleg a politika mos- tanság azt vette észre, erősödnek a csonkocskái. A segge még mindig nagy, de mintha fogyna, valami tán már a törzsből is lát- szik, az a picike krumpli meg a törzs tetején a fejecskéje. Az egészek még mindig nincs emberi formája. De már nem is órmóttan szörnyeteg. Be- szélni, járni tanul. Keresi az öt illett helyet. Nyil- ván segítenünk kell neki. Nekünk is érdekünk, hogy ne üljön ott, ahol semmi, de semmi keresnivalója sincsen.

Darvasi László

A költségvetési reform számol a tudomány igényeivel

A költségvetési reform- koncepció tervezete számol azzal, hogy a tudomány, az ország egyik „húzóágazata” számára évente több pénz kell előirányozni, mint amennyit jelenleg adnak. A Pénzügyminisztérium kere- si a lehetőséget: miként le- hetne növelni a tudományos kutatás, oktatás anyagi tá- mogatását — mondotta az MTI munkatársának Sziklai Edéné, a Pénzügyminisztéri- um tanácsosa. Szerinte a közigazgatási és a védelmi kiadások csökkentése lehet az egyik ilyen forrás. Ad- dig is, amíg az anyagi erő- ket átcsoportosítják, igye- keznek megőrizni a tudomá- nyos kutatásra és okta- tásra szánt pénz reálérté- két.

A kormányzatnak ez az elhatározása azonban nem menti fel a tudomány irá- nyítóit az alól, hogy a fej- lődés követelményeinek megfelelően korszerűsítsék a tudomány intézményhálóza- tát, s ezáltal ésszerűbben hasznosítsák a tudomány rendelkezésére bocsátott pénzeszközöket. Ez ugyanis jelenleg sem kevés, mint- egy 17 milliárd forint: az ál- lami költségvetésből 5,1—5,2 milliárd forintot juttattak e célra, a Központi Műszaki Fejlesztési Alapban pedig 11—11,5 milliárd forint kép- ződik évente.

Szükség lenne a tudomány szervezeti rendszerének mó- dosítása, egyes kutatóintéze- tek integrációja, mivel a je- lenlegi intézményhálózat meglehetősen korszerűtlen — hangsúlyozta a minisztérium tanácsosa. Sok az intézet, és ésszerűtlenül elkülönül alap- és alkalmazott kuta- tással foglalkozókra. Ezek egy része a Magyar Tudomá- nyos Akadémiához, má- siki része az egyetemekhez, illetve más-más tárcához, főhatósághoz tartozik. Egy világhatalom sem fedezhet- né egy ennyire tagolt in- tézményrendszer költségeit — vélekednek erről a nem- zetközi szervezetek, például az UNESCO képviselői. A Világbank szakértői ma- gyarországi látogatásaik al- kalmával pedig mindig meg- jegyzik: miért finanszi- rozunk ilyen korszerűtle- nül...

Az elért kutatási ered- mények, a műszaki fejlesztés

nincsenek arányban a nagyobb teljesítményt le- hetne produkálni. A ku- tatók ösztönzéséről már az utóbbi években gondoskod- tak. A Minisztertanács dön- tése szerint a tudományos minősítésű szakemberek im- már megfelelő anyagi elis- merésben részesülnek. Az Akadémia rendes és leve- lező tagjai miniszteri szin- tű fizetést kapnak. A tudomány doktorainak külön tiszteletdíját a korábbi 1200 forintról 7500 forintra emel- ték. Ez az összeg az állami költségvetésben összesen évi 90 millió forint. A tudomá- ny kandidátusainak tisz- teletdíja a 470 forintról 3000 forintra növekedett; ez a költségvetésben 120 millió forintot jelent. A Pénzügy- minisztériumnak nincs joga ahhoz, hogy a tudomány szervezeti rendszerét, telje- sítiményét minősítse. Az a feladata, hogy a tudomány- politikát az ország költség- vetésének lehetőségeihez mérten a legkisebességek- ben finanszírozza. A tudomá- nyirányítás dolga, hogy intézkedjék — hangsúlyozta végzetül Sziklai Edéné.

Az ígéretes programokat finanszírozzák, s ne az in- tézményeket, amelyekhez kutatási feladatot keresnek. Nem engedhető meg, hogy itthon időt és energiát for- dítsanak azokra a tudomá- nyos kérdésekre, amelyekre külföldi intézetekben már választottak; évekig, évtize- dekig kutassanak csekély eredménnyel kecsegtető té- mákat. Fontos lenne, hogy a tehetséges szakembereknek adjanak szabad kezét a ku- tatáshoz, a meddő kísérlete- zéseket azonban állítsák le.

Nem kétséges: a jelenleg rendelkezésre álló pénzősz- szeg is többet érne, belőle

Széchy Mária, a fekete rózsza

Vonzódásom a történelem- hez éppen három évtizedes. 1959-ben jelent meg első történelmi regényem, s azóta benne élek a múlt varázsá- ban, azóta boldogan járom végig a magam kedve sze- rint a magyar história év- századait. Legújabb regé- nyem, a Széchy Mária, a fe- kete rózsza könyveim sorában már a tizenkilencedik, és úgy vagyok vele, hogy eskü- szöm rá: ezt szeretem a leg- jobban.

A múlt mindig érdekli az olvasó embert, titkokat akar tudni, réghalt emberek, le- tűnt századok, fantasztikus események ismerője akar lenni. Sokszor megkérdezték már tőlem: miért írok törté- nelmi regényeket? Miért nem csak a ma érdekelt? Er- re a válaszon nagyon egy- szerű: aki előre akar látni, aki a jövőbe akar nézni, annak ismerni kell a múltat, a nagyon régít és a közel- múltat is.

És Széchy Mária személyé- ben olyan történelmi alakra találtam, aki rendkívüli sze- mélyisége volt — az általam annyira szeretett és csodált — XVII. századnak. (Nem véletlen, hogy ez már a ha- todik regényem ebből az év- századból.) Egy asszony, egy szerelmes nő, egy sokra vá- gyó és sokat elért dáma éle- te ez a regény. Mindig is vonzódtam az irodalomhoz, belekerült Gyöngyösi István „A Marssal társalkodó mu- rányi Vénusz” elbeszélő köl- teménye folytán az irodá- lomban, noha azt is feljegyez- ték róla, hogy maga is ver- seket költött.

1987 őszén autóztam föl a murányi várba, hogy meg- nézzem ifjúsága színterét, a bástyafalakat, ahol a „nagy csel” történt, amikor Wesselényi Ferenc főkapitány embereivel megmász- ta a falakat, hogy meghódít- sa a várat, és az asszonyt, aki a kezére játszotta a vá- rat és neki adta a szerel- met, hiszen két nap múlva már megesküdtek a vár- templomban. Hogy milyen élete volt Széchy Mária- nak, e mai szemmel nézve is mo-

dern asszonynak? Wesse- lényi — a későbbi nádor, a Wesselényi — asszony — a leg- gepán összeesküvés fő embe- re — már a harmadik fér- je, s vele jut el a legmag- sabb csúcsra, amire egy asz- szony eljuthatott: a király- né után az ország második asszonya Magyarországon. Noha első férje se akárik, az a Bethlen Istók, akit Bethlen Gábor kiszemelt utódjának (később persze a szerelem „elvakította”) és másként határozott), s fia- nak fogadott. Ifjú asszony- ként költözik Erdélybe, s ott tölt majdnem két évtizedet Széchy Mária. Férje korai halála után boldogan vállal- ja ország-világ előtt szere- tőjét, Zólyomi Dávidot, akit azonban kétheti együttlét után börtönbe csuknak Rákó- czi György, az első, honnan 15 év után csak holtában szabadul (s ez a példa azt mutatja, minden kornak megvolt a maga koncepció- pere és áldozata). Második férje rosályi Kun István lesz, hogy megmentse va- gyonát, akivel azonban még a nászéjszakát sem hálja el, később elválik tőle, vissza- tér Murányi várba, hogy Wesselényi oldalán feljusson a hatalom csúcsára.

Ugye, mondanom sem kell, hogy boldogan fogadta a ná- la 15 évvel fiatalabb költő szerelmét, — és szomorúan vállalta férje halála után az összeesküvésben vállalt sze- repe miatti megaláztatását, vagyon elkobzását, bebör- tönzését és végül közkegyi száműzetését. 69 éves korá- ban érte utól a halál.

Amit tudok a nőkről és a szerelemről, beleírtam Szé- chy Mária alakjába. Amit tudok a történelem forté- lyairól, olvashatják az ol- vasók. Amit elmondtam Szé- chy Mária-rol, az szintisza- valóság, és mégis regény. Bele lehet szeretni az írónak választott hősebe? Én úgy írtam meg ezt a regényemet, hogy még most tudok szaba- dulni tőle és remélem, min- den olvasóm ugyanazt érzi majd.

Takács Tibor

Bőrplasztikák

A November 7. művelődési házban holnap este 7 óra- kor nyílik Harsay Ilona bőr- képzőművész kiállítása. A Völcsgégyes. A kiállítás au- tárát Tarnói Gizella, a gusztus 14-ig tekinthető Magyar Rádió szerkesztő- meg.

riportere ajánlja a közönség figyelmébe. A megnyitón közreműködik az Új Szeged képzőművész kiállítása. A Völcsgégyes. A kiállítás au- tárát Tarnói Gizella, a gusztus 14-ig tekinthető Magyar Rádió szerkesztő- meg.